

**AMNESTY INTERNATIONAL POLSKA
RAPORT MERYTORYCZNY
ZA 2012 ROK**

Kampania Broń pod kontrolą

Od lutego do grudnia 2012 r. Amnesty International prowadziła działania w ramach globalnej kampanii Broń pod kontrolą. Aktywności podjęte w 2012 r. stanowiły kolejny etap kilkuletnich starań Amnesty International, które zmierzały do wypracowania i przyjęcia przez państwa członkowskie ONZ rzetelnego Traktatu o Handlu Bronią.

Wcześniej Amnesty International stała na czele kampanii „Milion Twarzy” (*Milion Faces*), która w 2006 r. doprowadziła do zaaprobowania planu przyjęcia globalnego Traktatu o Handlu Bronią przez kraje członkowskie ONZ. Ostatecznie za rozpoczęciem prac nad uzgadnianiem treści Traktatu zagłosowały 153 kraje ONZ. Od tamtego czasu prace nad Traktatem nabrały tempa. W 2009 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ rozpoczęło negocjacje nad tekstem Traktatu.

Konferencja ONZ w sprawie Traktatu o Handlu Bronią miała miejsce w lipcu 2012 r. Na prośbę Stanów Zjednoczonych negocjacje nie zostały jednak zakończone podczas jej trwania. Do końca października 2012 r. trwały konsultacje w sprawie projektu rezolucji skierowanej do Komitetu Pierwszego Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Komitet Pierwszy obejmuje wszystkie państwa członkowskie oraz zajmuje się kwestiami rozbrojenia i kontroli broni wszelkiego rodzaju. Sesja rozpoczęła się 8 października i trwała do 6 listopada 2012 r. 22 października 2012 r. odbyła się debata na temat broni konwencjonalnej. 29 października 2012 r. miały miejsce prezentacje organizacji pozarządowych. Równocześnie grupa państw, które współtworzyły projekt rezolucji, podjęła próbę opracowania kolejnych etapów procesu przyjmowania Traktatu o Handlu Bronią.

W listopadzie 2012 r. 157 rządów głosowało na forum Komitetu Pierwszego Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku za przyjęciem Traktatu o Handlu Bronią.

Był to największy z dotychczasowych gestów wsparcia Traktatu. Spośród „wielkiej szóstki” największych eksporterów broni tylko Rosja wstrzymała się od głosu. Chiny dołączyły do Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i USA, udzielając poparcia rezolucji.

- Od lutego do końca czerwca 2012 r. Amnesty International Polska prowadziła działania rzecznicze. Skierowała listy do 16 posłów oraz przedstawicieli MSZ, w których informowała o braku globalnych umów dotyczących handlu bronią i konsekwencjach niekontrolowanego handlu bronią. Listy prezentowały rekomendacje dotyczące konkretnych artykułów Traktatu o Handlu Bronią oraz apelowały o dążenie do przyjęcia rygorystycznej jego treści podczas Konferencji ONZ w lipcu 2012 r. W maju i czerwcu 2012 r. odbyły się spotkania przedstawicieli Amnesty International Polska z reprezentantami MSZ.
- W październiku i grudniu 2012 r. Amnesty International Polska wystosowała do przedstawicieli MSZ dwa listy z rekomendacjami dotyczącymi niezbędnych poprawek w projekcie Traktatu o Handlu Bronią oraz z apelem o poparcie rezolucji o przyjęciu Traktatu w marcu 2013 r.
- Od lutego do kwietnia 2012 r. odbyły się szkolenia dla pracowników/czek biura Amnesty International Polska oraz aktywistów/ek (regionalne i podczas Walnego Zgromadzenia) dotyczące problematyki kampanii Broń pod kontrolą.
- Oficjalne rozpoczęcie kampanii w mediach miało miejsce 23 marca 2012 r. Data ta wyznaczała również początek 100 dni globalnego aktywizmu, w czasie których zbierane były podpisy pod *Global Web Petition*.
- Od maja do końca sierpnia 2012 r. wolontariusze/ki i pracownicy/czki Amnesty International Polska w ramach kampanii Broń pod kontrolą uczestniczyli w projekcie „Amnesty Bus”. Uczestnicy/czki podróżowali po Polsce wynajętym busem, zatrzymując się w miastach, na terenie których organizowane były letnie festiwale muzyczne. Celem projektu było promowanie praw człowieka,

rozpowszechnienie informacji o przyczynach konieczności wprowadzenia Traktatu o Handlu Bronią, zbieranie podpisów pod petycją, dotarcie do nowych grup odbiorców, zaangażowanie ich do działań w ramach tej kampanii oraz innych aktywności Amnesty International Polska. Projekt objął sześć festiwali: Life Festival Oświęcim, Open'er Festival, Seven Festival w Węgorzewie, Impact Festival, OFF Festival oraz Przystanek Woodstock. Na każdym z nich zorganizowane zostało stoisko Amnesty International z materiałami promocyjnymi, ulotkami, gadżetami i samymi petycjami. Łączna liczba podpisów pod petycją w Polsce wyniosła 2475.

- W trakcie kampanii intensywna była obecność Amnesty International w mediach społecznościowych i komunikacja online: posty, wydarzenia na Facebook'u, mailingi. W mniejszym stopniu, ale zauważalna była także obecność tematu w mediach tradycyjnych.

Tajne więzienia CIA w Polsce:

W ramach kampanii Bezpieczeństwo i Prawa Człowieka Amnesty International Polska koncentruje się na sprawie istnienia w Polsce w latach 2002–2003 tajnych ośrodków CIA, w których nielegalnie przetrzymywano i torturowano osoby podejrzane o przynależność do organizacji terrorystycznych. Kampania ma na celu przekonanie polskich władz o konieczności rozliczenia tej sprawy i przeprowadzenie przejrzystego i efektywnego śledztwa oraz budowanie świadomości, że tortury są niedopuszczalne w jakichkolwiek okolicznościach.

Śledztwo prowadzone przez prokuraturę w Polsce rozpoczęte zostało w 2008 r. i trwa już od pięciu lat. Według informacji medialnych, które pojawiły się w 2012 roku, były szef Agencji Wywiadu i jego zastępca usłyszeli zarzuty, po czym śledztwo zostało przeniesione z Warszawy do Krakowa. Amnesty International kontynuowała działania rzecznicze i medialne, wyrażając zaniepokojenie brakiem uzasadnienia zmiany miejsca prowadzenia śledztwa i prowadzących je prokuratorów. Wątpliwości wciąż budzi brak przejrzystości, co do zakresu prowadzonego śledztwa. Niepokojące jest również używanie przez najwyższych urzędników państwowych argumentacji odwołującej się do bezwzględnie obowiązującej tajemnicy państwowej. Dwaj przebywający obecnie w Guantánamo więźniowie, Abu Zubajda i Abd al Rahim al-Nashiri, którzy uznani zostali przez polską prokuraturę za pokrzywdzonych, wciąż mają ograniczony dostęp do akt sprawy, jej przebiegu i procedur.

- W maju 2012 r. Amnesty International Polska wysłała listy do posłów z sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej, Rzecznika Praw Obywatelskich i Prezydenta RP z apelem o otwarte i jednoznaczne wystąpienie potępienie stosowania tortur w jakichkolwiek okolicznościach, zgodnie z Konstytucją RP. Amnesty International Polska spotkała się w tej sprawie także z Rzecznikiem Praw Obywatelskich.

- Amnesty International Polska zaprosiła do Polski autorkę sprawozdania LIBE o programie CIA w Europie – eurodeputowaną H  l  ne Flautre. Podczas wizyty w maju 2012 r. H  l  ne Flautre spotkała się z polskimi pełnomocnikami osób uznanych za pokrzywdzonych w polskim śledztwie dotyczącym tajnych więzień CIA. Spotkała się także z zast pczyni  Prokuratora Generalnego, aby osobiście dowiedziec się o postępach w śledztwie. również ponadto wzięła udział w organizowanym przez Amnesty International Polska panelu dyskusyjnym. Efektem tej wizyty by  wprowadzenie przez H  l  ne Flautre poprawek do wlasnego sprawozdania. Miały one na celu jest podkreślenie wagi doprowadzenia do końca polskiego śledztwa w sprawie więzień CIA dla rozliczenia udziału w tym programie innych państw europejskich.

W lipcu 2012 r., podczas ogólnoeuropejskiej akcji Amnesty International, wysłano listy do polskich eurodeputowanych zasiadających w komisji wolności obywatelskich (LIBE). Nakłaniały one do poparcia sprawozdania wzywającego do zbadania zaangażowania państw europejskich w program nielegalnych transferów i detencji CIA. W sierpniu Amnesty International Polska wysłała listy do wszystkich polskich eurodeputowanych, nawołując ich do g sowania za sprawozdaniem na sesji plenarnej we wrześniu 2012 r. Komisja wolności obywatelskich Parlamentu Europejskiego oraz Parlament Europejski przyjął to sprawozdanie.

- W sierpniu i we wrześniu 2012 r. Amnesty International Polska zorganizowała trzy kolejne debaty z udziałem polskich pełnomocników osób, którym polska prokuratura przyznała status pokrzywdzonych (Mec. Mikołajem Pietrzakiem i Mec. Bartłomiejem Jankowskim), oraz osób zajmujących się tym problemem w życiu politycznym (senator Józef Pinior, dr Adam Bodnar z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka) i w mediach (Jacek  akowski, Roman Kurkiewicz, Adam Krzykowski). Amnesty International reprezentowały badaczka Julia Hall i dyrektorka polskiej sekcji – Draginja Nada din.

- Na przełomie września i października oraz w listopadzie 2012 r. odbyły się dwie wizyty Julii Hall, badaczki Amnesty International, do Polski. Podczas pobytu w Polsce badaczka zbierała materiały do raportu Amnesty International na temat udziału Polski w programie tajnych więzień i bezprawnych transferów CIA. Raport opublikowany zostanie w czerwcu 2013 r. Wizyta obejmowała spotkania z osobami, które posiadają kluczowe informacje dotyczące prowadzonego w Polsce śledztwa (prawnikami, przedstawicielami Prokuratury Generalnej, prokuratury apelacyjnej w Warszawie i Krakowie, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, dziennikarzami, byłymi pracownikami lotniska w Szymanach).

Amnesty International Polska regularnie informowała przedstawicieli mediów o organizowanych debatach i o podejmowanych przez siebie działaniach rzeczniczych (np. spotkanie z Rzecznikiem Praw Obywatelskich i wysłanie apelu do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej). Organizacja udostępniała także komunikaty prasowe w reakcji na doniesienia dotyczące polskiego śledztwa. Kwestia rozliczenia za udział w programie CIA była często poruszana w mediach drukowanych i audiowizualnych, a przedstawiciele Amnesty International Polska wielokrotnie występowali w mediach jako eksperci w tematyce więzień CIA w Polsce.

Kampania „Stop Przymusowym Wysiedleniom”

Kampania prowadzona była między wrześniem a grudniem 2012 r. Była to nowa inicjatywa Amnesty International, wymagała więc odpowiedniego przygotowania aktywistów oraz wielu wysiłków w celu zainteresowania nim mediów i opinii publicznej oraz dotarcia do sprecyzowanych grup odbiorców: działaczy NGO, studentów czy środowisk uniwersyteckich.

W ramach kampanii w 2012 r.:

- Zorganizowano 5-dniowy obóz dla aktywistów/ek w Wiśle zakończony dużą akcją w przestrzeni miejskiej. W obozie udział wzięło 13 osób, które zostały przygotowane do działania w sieci szybkiego reagowania na przypadki przymusowych wysiedleń w różnych częściach świata. W akcji przygotowanej podczas obozu udział wzięła także młodzież uczestnicząca w obozie projektu „Prawa człowieka: TERAZ! To jest w Twoich rękach”, co pozwoliło na promowanie zagadnień związanych z przymusowymi wysiedleniami wśród młodzieży szkolnej.
- 30 września, podczas Maratonu Warszawskiego, zorganizowano widowiskową akcję z wykorzystaniem imitacji spychaczy. Zapewniła ona duże zainteresowanie mediów i umożliwiła zebranie większej liczby podpisów pod petycją (Brazylia).
- Warszawska grupa lokalna zorganizowała akcję na Placu Zamkowym. Wykorzystano w niej tekturowe imitacje spychaczy i domu. Przechodnie mogli odpowiedzieć na pytanie „Czym jest dla Ciebie dom?” i dokleić swoje skojarzenia na jego atrapę. Na koniec zapraszano ich do podpisania petycji przeciwko wysiedleniom.
- W kampanię „Stop Przymusowym Wysiedleniom” zaangażowało się 78 szkół biorących udział w projekcie „Edukacja dla Godności”. Jako narzędzie

edukacyjne wyprodukowano i wykorzystano podręcznik *Mieszkanie jest prawem człowieka* oraz platformę „Szanuj moje prawa” (respectmyrights.org).

- Zorganizowano debaty i spotkania. W Warszawie były to: śniadanie prasowe inaugurujące kampanię oraz spotkanie o przymusowych wysiedleniach w Chinach. W ramach kampanii odbyły się także spotkania w Katowicach (Uniwersytet Śląski) i Poznaniu.
- Miała miejsce wizyta przedstawicieli społeczności przymusowo wysiedlonej z miasta Cluj-Napoca z Rumunii – bohaterów Maratonu Pisania Listów. Umożliwiło to spotkanie z dziennikarzami, warszawską grupą lokalną, spotkanie otwarte na Scenie Głównej Maratonu Pisania Listów w Teatrze Studio w Warszawie.

Podczas 4 miesięcy trwania kampanii zebrano 6600 podpisów pod 5 petycjami w sprawie przymusowych wysiedleń w Brazylii, Włoszech, Francji, Serbii i Rumunii. Kampania będzie kontynuowana w 2013 r. z naciskiem na pracę na wcześniej zidentyfikowanych obszarach tematycznych i geograficznych.

Pomoc ludziom w zagrożeniu:

- **PILNE AKCJE w roku 2012**

Pilne Akcje pozostają istotną formą działania Amnesty International, pozwalającą angażować aktywistów/ki oraz osoby wcześniej niezwiązane z Amnesty – niezależnie od pory roku czy innych wydarzeń i kampanii, które dzieją się równolegle.

Z drugiej strony Pilne Akcje często stają się zbieżne z kampaniami lub też sytuacja danej osoby, grupy lub państwa ulega zmianie i w miejsce Pilnej Akcji podejmowane są działania w innej formie.

- Łącznie w roku 2012 r. w formie Pilnej Akcji Amnesty International Polska podjęła działania 34 razy. Pilne Akcje objęły osoby indywidualne i grupy.
- Oprócz apeli o wsparcie opublikowaliśmy również 4 Dobre Wiadomości.
- W drugiej połowie roku, w wyniku przebudowy strony, sposób prezentacji Pilnych Akcji uległ niewielkiej zmianie. Pojawiły się również pierwsze Pilne Akcje, które nie były publikowane pod opieką koordynatora Pilnych Akcji.
- W porównaniu do roku 2011 r. nieznacznie zmniejszyła się łączna ilość Pilnych Akcji. Jednocześnie większy nacisk położony został na publikowanie szerszych materiałów, objaśniających kontekst wydarzeń. Starano się angażować także potencjalne organizacje partnerskie oraz budować stałą i wyraźną obecność Pilnych Akcji na profilu internetowym Amnesty International Polska.
- Najważniejszym wydarzeniem, z którym wiążą się Pilne Akcje, jest Maraton Pisania Listów. Bohaterowie Maratonów z lat ubiegłych często stają się bohaterami Pilnych Akcji, co pozwala śledzić ich losy i na bieżąco o nich informować.

Możliwa jest również sytuacja odwrotna, kiedy bohater szeregu Pilnych Akcji staje się bohaterem Maratonu Pisania Listów. Dobrym przykładem takiej zmiany jest sytuacja Alesia Bialackiego.

- W połowie roku, dzięki zaangażowaniu jednej z wolontariuszek, powstał spis opublikowanych Pilnych Akcji oraz spis bohaterów Maratonów w postaci elektronicznej. Wciąż potrzebny jest mechanizm pozwalający na udostępnienie spisu.
- **Rosja – Pussy Riot:** Nadieżda Tołonnikowa, Maria Aliochina i Jekaterina Samucewicz – członkinie punkowego, feministycznego zespołu Pussy Riot – w marcu 2012 r. zostały aresztowane pod zarzutem „chuligaństwa” z powodu happeningu, jaki został zorganizowany przez Pussy Riot w Katedrze Chrystusa Zbawiciela w Moskwie. Zespół po wejściu do cerkwi odśpiewał na ołtarzu piosenkę krytykującą w ostrych słowach polityczne zaangażowanie prawosławnej cerkwi i rządu prezydenta Putina. Początkowo prokuratura rosyjska żądała wymierzenia za ten czyn kary aż 7 lat pozbawienia wolności. 17 sierpnia 2012 r. sąd skazał członkinie zespołu na dwa lata kolonii karnej za „akt chuligaństwa motywowany nienawiścią religijną”. 10 października podczas rozprawy apelacyjnej sąd zawiesił wykonanie kary Jekateriny Samucewicz, ale utrzymał wyrok Nadieжды Tolokonnikowej i Marii Aliochinej.

Podczas procesu sąd odrzucił większość wniosków obrony o przesłuchanie świadków, stąd proces budzi zastrzeżenia co do jego rzetelności i sprawiedliwości. Amnesty International uważa, że proces trzech członkiń zespołu nie był wolny od politycznych nacisków. Wpisuje się on również w szerszy kontekst polityki władz Rosji, ograniczających wolność słowa i zgromadzania się. Jest to szczególnie wyraźna tendencja od czasu ostatnich wyborów parlamentarnych i prezydenckich, którym towarzyszyły demonstracje opozycji.

- Od kwietnia 2012 r. Amnesty International wystosowała apele o uwolnienie członkiń zespołu, argumentując, że wymiar kary jest zdecydowanie nieproporcjonalny do popełnionego czynu. Nawet jeśli akcja mogła urazić czyjeś uczucia religijne, miała ona charakter pokojowy, nie dopuszczono się chuligaństwa, a członkinie Pussy Riot opuściły cerkiew po niespełna minucie.
- 17 sierpnia 2012 r. Amnesty International Polska dołączyła do międzynarodowej akcji solidarności z Pussy Riot. Organizacja zorganizowała w Warszawie, razem z organizacjami kobiecymi, happening „Wolność dla Pussy Riot!”. Zgromadził on przed wejściem do Metra Centrum Warszawie około 200 osób, które przemaszerowały następnie pod ambasadę Federacji Rosyjskiej.
- Ambasadorowi Rosji przekazany został list domagający się natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia członkiń Pussy Riot.
- Jednocześnie na stronie amnesty.org.pl ruszyła elektroniczna petycja, wzywająca Władimira Putina (Prezydenta Federacji Rosyjskiej) i Jurija Czajkę (Prokuratora Generalnego Federacji Rosyjskiej) do uwolnienia więźniarek sumienia. Do końca 2012 r. pod petycją podpisało się ponad 3,5 tys. osób.
- We wrześniu 2012 r. Amnesty International Polska zorganizowała akcję „Paczka do Putina”. Podczas akcji organizacja zbierała maski *à la* Pussy Riot. W akcję robienia masek zaangażowały się m.in. grupy lokalne i szkolne Amnesty International Polska. W konsekwencji jeszcze przed rozprawą apelacyjną (10 października) wraz z tysiącami podpisów pod petycją wysłaliśmy do prezydenta Władimira Putina ponad 100 masek.

- W dniu rozprawy apelacyjnej grupa warszawska Amnesty International Polska, razem z organizacjami kobiecymi, zorganizowała happening w centrum Warszawy i przed ambasadą Federacji Rosyjskiej.
  - Członkinie Pussy Riot były również bohaterkami Maratonu Pisania Listów 2012. W całej Polsce napisano tysiące listów, apelujących o ich uwolnienie i wycofanie oskarżeń.
  - Pussy Riot zadedykowany został również jeden z Kalendarzy Empatii, przygotowanych specjalnie na Maraton Pisania Listów. Kalendarze te wręczyliśmy znanym osobom; kalendarz dedykowany Pussy Riot został wręczony m.in. Gabie Kulce. Kalendarz przekazany został także ambasadzie Federacji Rosyjskiej w Polsce. Kalendarze sprzedano także na aukcji w serwisie Allegro.
  - Wizerunki uwięzionych dziewczyn z Pussy Riot namalowane zostały na muralu nawiązującym do idei kalendarza, który powstał w Warszawie.
- **Białoruś:**

19 grudnia 2010 r. to na pewno jeden z najważniejszych dni w najnowszej historii Białorusi. Z jednej strony był to dzień wielkiej prodemokratycznej manifestacji w Mińsku, z drugiej – początek największej fali represji, jakie spotkały dotąd opozycjonistów i działaczy społecznych. Rozpoczęte wówczas nękania, aresztowania i prześladowania opozycjonistów i obrońców praw człowieka wciąż trwają.

W 2012 r. Amnesty International Polska kontynuowała działania na rzecz więźniów sumienia, działaczy opozycji oraz białoruskich aktywistów, dokumentując sytuację prześladowanych i mobilizując polskie społeczeństwo.

    - Organizacja opublikowała w tym celu liczne materiały o dramatycznej sytuacji na Białorusi, w tym cztery apele w postaci Pilnych Akcji.

Zachęcała również do wysyłania wyrazów wsparcia i solidarności oraz życzeń do samych więźniów.

- 19 grudnia 2012 roku, w drugą rocznicę pokojowych demonstracji, Amnesty International Polska, razem z białoruskimi aktywistami i bliskimi prześladowanych, zorganizowała happening na Placu Zamkowym w Warszawie.
- W swoich akcjach i oświadczeniach Amnesty International Polska nieustannie wzywała do bezwarunkowego uwolnienia wszystkich więźniów sumienia: Andreja Sannikau, Źmiciera Bandarenki, Andrzeja Poczobuta, Miłachajki Statkiewicza, Pawła Siewiaryńca, Edwarda Lobaua, Źmiciera Daszkiewicza i Alesia Bialackiego.
- W liście do Prokuratora Generalnego Amnesty International Polska wstawiła się również za Siarhiejem Kawalenką, który, przebywając wówczas w więzieniu, prowadził strajk głodowy. Natomiast w liście z kwietnia 2012 r. organizacja zwróciła uwagę Ministerstwu Spraw Wewnętrznych Republiki Białorusi na stan jego zdrowia.
- Jedną z Pilnych Akcji dotyczyła studenta Antona Surapina, któremu groziło nawet do siedmiu lat więzienia za umieszczenie w sieci fotografii pluszowych misiów, trzymających transparenty w obronie wolności słowa.
- Zwróciliśmy również uwagę na prześladowania białoruskich organizacji społecznych; w październiku 2012 r. białoruskie władze nie pozwoliły wejść do kraju naszej badaczce z Międzynarodowego Sekretariatu.
- W dorocznym raporcie dotyczącym kary śmierci na świecie, Amnesty International przypominała, że Białoruś jest jedynym krajem w Europie, w którym nadal mają miejsce egzekucje. 17 marca 2012 r. białoruska telewizja państwowa poinformowała o rozstrzelaniu Władysława Kawalou i Dymitryja Kanawałau, skazanych za zamach w mińskim metrze w

2011 r. Kanawałau przyznał się w śledztwie do winy i odmówił zeznań w sądzie. Kawalou zapewnił zaś w ostatnim słowie, że nie ma nic wspólnego z wybuchem. Wyraził przekonanie, że zamachu nie przeprowadził też Kanawałau. Amnesty International, potępiając egzekucję Kawaloua i Kanawałaua, wezwała do oddania ciał zabitych mężczyźn ich rodzinom. 10 października, z okazji Międzynarodowego Dnia Przeciwno Karze Śmierci, przy okazji zbierania podpisów pod petycją przeciwko karze śmierci, Amnesty International przypomniła o losie Kawaloua i Kanawałaua oraz ponad 400 innych osób straconych na Białorusi od uzyskania przez ten kraj niepodległości w 1991 roku.

- W kwietniu 2012 r. odnotowaliśmy ważny sukces: z więzienia wypuszczono Andreja Sannikau, opozycyjnego kandydata na prezydenta Białorusi, oraz Źmiciera Bandarenkę, koordynatora kampanii „Europejska Białoruś”. Andrzej Poczobut został natomiast zwolniony za kaucją, z zakazem opuszczania rodzinnego Grodna.
- Aleś Bialacki, obrońca praw człowieka i więzień sumienia Amnesty International, został jednym z bohaterów Maratonu Pisania Listów 2012. Po zakończeniu Maratonu otrzymaliśmy wieści od Alesia: „Zostałem zasypany przez lawinę listów, pocztówek, gratulacji, a także przez akcje wspierające... Jestem bardzo wdzięczny tym, którzy do mnie piszą!... To międzynarodowe wsparcie zawstydzia mnie... nie uważam, że na to zasługuję. Jedyna wymówka, która rozwiewa moje obawy, to fakt, że ci ludzie nie wspierają jedynie mnie osobiście, ale wyrażają swój protest przeciwko nieustannemu pogwałcaniu praw człowieka. Jest to wyraźna i prosta wiadomość dla wszystkich Białorusinów.”

Maraton Pisania Listów

- Maraton Pisania Listów 2012 był globalnym przedsięwzięciem zrealizowanym w około 60 krajach na różnych kontynentach. Idea powstania Maratonu Pisania Listów narodziła się w Polsce, w warszawskiej grupie lokalnej. Pierwszy Maraton zorganizowano w 1999 r. i już wtedy stał się wydarzeniem o zasięgu międzynarodowym. Odbywa się co roku – w weekend, w okolicach Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka, który przypada na 10 grudnia. Jest to najbardziej znane w Polsce wydarzenie związane z prawami człowieka, które angażuje ogromną ilość osób we wszystkich województwach. Z roku na rok liczba listów napisanych w obronie więźniów sumienia jest coraz większa. W 2008 r. Maraton Pisania Listów został zorganizowany w ponad 120 miejscach w całym kraju, w których napisano 78 843 listów. W 2009 r. miejsc tych było już 170 i udało się w nich napisać 108 026 listów. W 2010 r. miejsc maratonowych było 200, zaś listów 145 000. W 2011 r. pisaliśmy w ponad 220 miejscach w Polsce, a w wyniku akcji w obronie bohaterów Maratonu wysłaliśmy 161 090 listów. W 2012 r. miejsc maratonowych było ponad 200, a wysłanych listów – 182 957. Liczby te pokazują ogromne zaangażowanie wolontariuszy/szek oraz innych osób z całej Polski. Listy pisano w miejscach publicznych, urzędach, kawiarniach, bibliotekach, szkołach i uczelniach. To, co łączyło wszystkich uczestników, to ogromne zaangażowanie i wiara, że listy mogą zmieniać świat. Dzięki niezwyklej mobilizacji w takich miastach jak Białystok czy Bircza napisano ponad 15 000 listów.
- Ideą przewodnią Maratonu jest pisanie listów w obronie osób, których prawa są łamane. Co roku wybieranych jest kilkanaście przypadków naruszeń praw człowieka na świecie. W 2012 r. uczestnicy i uczestniczki Maratonu pisali m.in. w obronie Alesia Bialackiego, białoruskiego obrońcy praw człowieka, członków przymusowo wysiedlonych rodzin z ulicy Coastei w Kluż-Napoce w Rumunii,

społeczności Bodo z Nigerii. Wysyłano także listy wsparcia do Rosy Franco z Gwatemali, matki, która walczy o sprawiedliwość po zamordowaniu jej nastoletniej córki. Podejmowane działania wpływają nie tylko na świadomość społeczną w zakresie praw człowieka, ale także przynoszą wymierne efekty w zakresie zmiany sytuacji osób pokrzywdzonych. Od kilku bohaterów/ek Maratonu otrzymaliśmy odpowiedzi na listy wsparcia. Odpowiedzi wysłali: Chiou Ho-Shuna, Geng He (żona Gao Zhishenga), mieszkańcy Bodo oraz Aleś Bialacki.

- W przygotowanie Maratonu zaangażowane są rzesze wolontariuszy/szek, którzy podejmują działania w porozumieniu z Biurem Amnesty International Polska w Warszawie. Całość przygotowań do Maratonu koordynuje Biuro w Warszawie. W Warszawie odbyło się także centralne wydarzenie, którego partnerami były: Teatr Studio i Café Kulturalna. Ponadto projekt wsparli: Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, lokalni partnerzy wydarzeń i firma kurierska Siódemka.
- W Maratonie uczestniczyły znane osobistości świata mediów, polityki, kultury i sztuki, m.in.: Henryk Wujec, Grzegorz Miecugow, Maja Komorowska, Bronisław Maj i wiele innych osób.

Kampania Prawa uchodźców i migrantów

Działania w ramach kampanii z jednej strony skupiały się na sytuacji w Polsce, z drugiej – były częścią regionalnych i globalnych działań Amnesty International.

- Amnesty International Polska skupiała się na kwestii detencji dzieci i prowadziła działania rzecznicze w koalicji z innymi organizacjami pozarządowymi. Miały one na celu doprowadzenie do zmiany prawa w tym zakresie. Koalicja przygotowała analizę prawną, zorganizowała konferencję prasową oraz szereg spotkań z przedstawicielami władz (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Urząd ds. Cudzoziemców). Efektem tych działań było nawiązanie z władzami dialogu, co doprowadziło w 2013 roku do zmian prawnych dotyczących detencji dzieci poniżej 15 roku życia.
- Ponadto Stowarzyszenie przedstawiło sądowi opinię w dwóch sprawach tureckich Kurdów, którym groziła deportacja. Sprawa Musy Dogana była szeroko komentowana w mediach i Amnesty International występowała w wielu doniesieniach na ten temat. W ramach postępowań o przyznanie statusu uchodźcy Amnesty International przygotowała także opinię na temat sytuacji w Ugandzie.
- W ramach europejskiej kampanii „S.O.S. Europo!” uruchomiono internetową petycję. Odbyło się także szkolenie dla aktywistów/ek oraz konkurs, dzięki któremu dwie z nich wzięły udział w odbywającym się w lipcu międzynarodowym obozie dla aktywistów na włoskiej wyspie Lampedusa. Obóz zorganizowany był przez biuro Amnesty International w Brukseli i włoską sekcję Amnesty International. Aktywistki w czasie trwania obozu opublikowały na blogu Amnesty International Polska trzy artykuły na temat sytuacji migrantów w Europie i polityki migracyjnej UE.

- Polska sekcja uczestniczyła w światowej kampanii „Kiedy przestajesz istnieć” na rzecz praw migrantów w Meksyku. Główne działania kampanijne obejmowały pokaz filmu *Kiedy przestajesz istnieć* na festiwalu Prowincjonalia, symboliczną akcję wysyłania skarpetek dla migrantów (akcja zapewniła duże zainteresowanie mediów tematem) oraz kontakty z ambasadami Meksyku i USA.

Edukacja Praw Człowieka

Projekt edukacyjny „Edukacja dla Godności” w roku 2012

W 2012 r. w ramach projektu Edukacja dla Godności facylitatorzy/ki projektu oraz szkoły zaangażowane w projekt prowadziły wzmożone działania edukacyjne.

W 2012 r. w ramach projektu przeprowadzone zostały:

- 3 dwudniowe szkolenia regionalne dla 44 facylitatorów/ek.
- 16 dwudniowych szkoleń dla 213 nauczycieli/ek i aktywistów/ek NGO.
- 14 spotkań informacyjnych dla 196 nauczycieli/ek i aktywistów/ek NGO.
- We wrześniu 2012 r. w Wiśle odbył się pięciodniowy obóz dla aktywistów/ek Amnesty International Polska, podczas którego wyszkolonych zostało 13 animatorów/ek powstającej Sieci Szybkiego Reagowania na Przymusowe Wysiedlenia.
- 74 szkoły realizujące projekt Edukacja dla Godności i 54 nowe szkoły (które dołączyły do projektu podczas Tygodnia Edukacji Globalnej, w listopadzie 2012 r.) zorganizowały 462 szkolenia i 176 akcji na rzecz praw człowieka i redukcji ubóstwa na świecie. Spośród największych akcji, w które włączały się szkoły w minionym roku, warto wymienić: Tydzień Akcji Przeciwko Przymusowym Wysiedleniom w Afryce (marzec 2012), Tydzień Akcji przeciwko Ubóstwu i obchody Światowego Dnia Godności (październik 2012), Tydzień Edukacji Globalnej (listopad 2012) i Maraton Pisania Listów (grudzień 2012).
- W marcu 2012 r. Amnesty International Polska gościła koordynatora programu edukacji praw człowieka z Amnesty International Sierra Leone – Moisé Saidu. Z kolei w grudniu 2012 r. – koordynatorkę projektów edukacyjnych z Amnesty International South Africa – Jabu Tugwanę. Podczas wizyt Jabu Tugwana i Moisa Saidu mieli okazję spotkać się z facylitatorami/kami,

nauczycielami/kami, uczniami/nicami i aktywistami/kami zaangażowanymi w realizację projektu. Wizyty budziły także zainteresowanie innych organizacji pozarządowych i mediów.

Projekt edukacyjny „Prawa człowieka: TERAZ! To jest w Twoich rękach”

Projekt ma na celu zwiększenie świadomości nastolatków/tek, że prawa człowieka obecne są w ich codziennym życiu, w ich społeczności szkolnej i lokalnej. Młodzi ludzie uczą się identyfikować problemy praw człowieka w najbliższym otoczeniu i skutecznie działać na rzecz pozytywnych zmian.

W ramach projektu w 2012 r.:

- stworzono materiały edukacyjne dla nauczycieli/ek i animatorów/ek działań lokalnych;
- przeszkolono 46 animatorów/rek, którzy prowadzili następnie warsztaty w szkołach;
- przeprowadzono 3-miesięczny program warsztatów i kursów e-learningowych, który przez dwa semestry szkolne zrealizowało 80 grup szkolnych i lokalnych;
- 16 grup z opiekunami/kami (łącznie 80 osób) wzięło udział w 5-dniowym obozie praw człowieka w Wiśle. Obóz był pierwszym wydarzeniem tego typu w historii polskiej sekcji Amnesty International i okazał się dużym sukcesem. Oprócz szkoleń dotyczących praw człowieka i skutecznego działania na rzecz ich przestrzegania młodzież miała okazję wziąć udział w wielkiej akcji ulicznej „Stop przymusowym wysiedleniom” zorganizowana została przez aktywistów/ki Amnesty International na zakończenie szkolenia;
- grupy, które brały udział w projekcie, działały w swoim środowisku lokalnym. Efekty tych działań zostały przez nie zaprezentowane podczas gali z okazji Światowego Dnia Wolontariusza/ki 5 grudnia 2012 r.

Projekt był realizowany na bardzo dużą skalę, razem wzięto w nim udział 800 osób. Grupy bardzo chętnie promowały prawa człowieka w swoim otoczeniu. W konsekwencji projekt doskonale rozwijał sieć osób, które już na wczesnym etapie mają szansę stać się aktywistami/tkami Amnesty International Polska. Projekt jest kontynuowany: w lutym 2013 r. rozpoczyna się 2. edycja, w której udział weźmie kolejne 80 grup z całej Polski.

Polska: Ustawa o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

- Amnesty International Polska wraz z Helsińską Fundacją Praw Człowieka przygotowała w 2012 r. dwa listy z rekomendacjami dotyczącymi projektu Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, który przedstawiony został przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do konsultacji społecznych.
- W kolejnym projekcie Ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej częściowo uwzględnione zostały powyższe uwagi. Przywrócony został obowiązek strzału ostrzegawczego, z czego zamierzano zrezygnować w pierwszym projekcie. Służby zawsze przed użyciem broni, jak miało to miejsce do tej pory, będą miały obowiązek wcześniejszego okrzyku identyfikującego formację, np. „Policja”. Jeśli osoba nie podporządkuje się wcześniejszemu wezwaniu funkcjonariusza, zostanie ostrzeżona o oddaniu strzału ostrzegawczego: „Stój, bo strzelam”. Od powyższej procedury będzie można odstąpić jedynie, gdy jej zastosowanie stanowić będzie zagrożenie dla zdrowia lub życia funkcjonariuszy bądź osób trzecich. Z zadowoleniem przyjęliśmy również wiadomość, że w projekcie Ustawy znalazł się artykuł dotyczący zakazu używania środków przymusu bezpośredniego wobec kobiet w widocznej ciąży oraz osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat lub niepełnosprawność.
- Zastrzeżenia dotyczą niesprecyzowanego katalogu środków przymusu bezpośredniego. Brakuje definicji przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej. Nieostrość definicji niesie ryzyko naruszenia ustawowej zasady ingerencji w prawa i wolności jednostek. Ponadto niepokojący jest szeroki zakres sytuacji, w których dopuszczalne jest stosowanie paralizatorów. Powyższe zastrzeżenia zostaną przekazane Ministerstwu Spraw Wewnętrznych na dalszych etapach prac nad Ustawą.

Kampania w sprawie Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- Amnesty International Polska prowadziła działania rzecznicze na rzecz podpisania i ratyfikacji przez Polskę Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
- Promowała Konwencję w mediach oraz wśród członków/kiń i sympatyków/czek, co doprowadziło do zebrania ponad 5 tysięcy podpisów pod petycją do polskich władz w tej sprawie.
- Nacisk organizacji pozarządowych przyczynił się w grudniu 2012 r. do podpisania przez Polskę Konwencji.

Nagroda Amnesty International za najlepszy film o prawach człowieka na 9 Planete Doc Film Festival 2012

Co roku Amnesty International współpracuje z Planete Doc Film Festival, w czasie którego wręcza własną nagrodę za najlepszy dokument o prawach człowieka. Stowarzyszenie w ramach festiwalu organizuje także debatę na wybrany temat z zakresu praw człowieka. 9. Planete Doc Film Festival trwał od 11 do 21 maja 2012 r.

- W konkursie Amnesty International Polska na najlepszy dokument o prawach człowieka wzięło udział 8 filmów. Jury w składzie: Draginja Nadaždin (Dyrektorka Amnesty International Polska), Mirosław Chojecki, Tadeusz Sobolewski, przyznało nagrodę główną (statuetkę i 3000 euro) Petrowi Lomowi i Torsteinowi Grude za *Powrót na Plac Wolności* – film o egipskiej rewolucji. Przyznano również dwa wyróżnienia: filmowi *5 rozbitych kamer* w reżyserii Emada Burnata i Guya Davidi oraz filmowi *Pokolenie Kunduz* w reżyserii Martina Gernerera.
- 12 maja po pokazie filmu *Świadkowie rewolucji*, dokumentu opowiadającego o ogarniętym rewolucją Egipcie, Amnesty International Polska zorganizowała debatę *Powrót na Plac Wolności: jaka przyszłość czeka dzieci arabskiej wiosny*. Gośćmi debaty byli: Patrycja Sasnal – politolog i arabistka, analityk ds. Bliskiego Wschodu w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych; Maria Pomianowska – dyrektor artystyczny Warszawskiego Festiwalu Skrzyżowanie Kultur; Maciej Fagasiński – koordynator kampanii Amnesty International Polska; Dina Harb – producentka filmu *Świadkowie rewolucji*; Adam Szostkiewicz – moderator dyskusji, dziennikarz „Polityki”.

Pióro Nadziei 2012

Amnesty International Polska co roku przyznaje nagrodę dziennikarską za najlepszy tekst prasowy o prawach człowieka. W 2012 r. nagrodę przyznano 11. raz.

W konkursie mogą wziąć udział autorzy i autorki tekstów opublikowanych w języku polskim w prasie lub Internecie. Teksty mogą być zgłaszane przez redakcje, dziennikarzy i dziennikarki, osoby indywidualne oraz organizacje pozarządowe. Brane są pod uwagę teksty publikowane od 1 maja roku poprzedniego do 30 kwietnia roku bieżącego.

- W 2012 r. do konkursu udział zgłoszonych zostało 66 tekstów (artykułów, reportaży, wywiadów), z których jury w składzie: Max Cegielski, Mateusz, Ewa Siedlecka, Mateusz Król i dr Jacek Wasilewski, przyznało nagrodę główną (statuetkę „Pióro Nadziei”) oraz 3 wyróżnienia.
- 17 października 2012 r. w Kinotece podczas 28. Warszawskiego Festiwalu Filmowego odbyła się gala wręczania nagród. Pióro Nadziei otrzymała Małgorzata Kolińska-Dąbrowska za tekst *Pan nikt* opublikowany w „Dużym Formacie” „Gazety Wyborczej” 29 września 2011 r. Ponadto wyróżnienia otrzymali: Artur Domosławski (za tekst *...za którymi nikt nie zatęskni*, „Polityka”, lipiec 2011), Adam Komarnicki (za tekst *Matki z placu Majowego*, „Polityka” maj 2011), Aneta Wawrzyńczak (za tekst *Kupują dziewczynki za równowartość kilku tysięcy złotych*, portal wp.pl, grudzień 2011).

Rozwój aktywizmu

Celem pracy nad rozwojem aktywizmu było określenie strategicznego podejścia do aktywizmu i większa widoczność zaangażowania aktywistów/tek w lokalnych społecznościach. W tym celu przeprowadzono szkolenia dla grup lokalnych i zespołów edukacyjnych, które odbyły się w różnych regionach. Zapewniono w ten sposób wsparcie merytoryczne, zidentyfikowano potrzeby, nawiązano dobre kontakty z grupami i zespołami. Przeanalizowano kondycję grup i zespołów, zapewniono stały kontakt z regionami. Zrealizowano 2 projekty, które zostały wybrane w ramach konkursów grantowych.

Aktywiści/teki brali/ły udział w szkoleniach realizowanych w ramach projektów edukacyjnych oraz przygotowujących do realizacji kampanii.

Dla aktywistów i aktywistek zorganizowano konkurs na najlepszy projekt związany z priorytetami działania Amnesty International w 2012 r.

Grupy lokalne zorganizowały szereg samodzielnych akcji, m.in.:

- akcję zbiórki oraz rozsyłania skarpetek dla migrantów w Meksyku (Poznań, Warszawa, Wrocław);
- happening przeciwko wyburzeniu palestyńskich domów w Dolinie Jordanu (Wrocław);
- warsztaty na temat niekontrolowanego handlu bronią (Wrocław);
- happening w obronie praw człowieka na Białorusi (Wrocław, Warszawa);
- pokaz filmów w ramach kampanii Broń pod kontrolą (Poznań);
- Żywą Bibliotekę (Opole);
- pokaz filmu *Wiedźma wojny* (Lublin);
- koncert „Wolność dla Białorusi” (Warszawa);
- stworzenie muralu przedstawiającego bohaterów i bohaterki Maratonu Pisania Listów (Warszawa).

PODPISY pod petycjami w 2012 r.

W 2012 r. zebrano łącznie 28 154 podpisów pod petycjami. 22 035 z nich zebrano przez Internet, podczas gdy na papierze udało się ich zdobyć 6119. Łączna ilość podpisów zebranych pod wybranymi petycjami:

PETYCJA	ILOŚĆ PODPISÓW
Broń pod kontrolą	15 449
Konwencja przeciwko przemocy wobec kobiet	4922
WOLNOŚĆ dla PUSSY RIOT!	3531
Przymusowe wysiedlenia	2506
Inne	1746